

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
lag om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det skall stiftas en lag om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder. Med stöd av lagen skall vatten- och avloppsåtgärder stödjas genom att understöd beviljas för utförandet av åtgärderna eller genom att projekten genomförs som statens arbete. Den föreslagna lagen ersätter lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder.

I den nya lagen samlas bestämmelser om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder med hänsyn till principerna och målen enligt lagen om vattentjänster samt olika instansers ansvar för ordnandet och skötseln av vattentjänster. Avsikten är att rikta det statliga stödet särskilt till att förbättra det regionala samarbetet, trygga vattentjänsterna i speciella

situationer, förbättra vattentjänsterna i landsbygdssamhällen och på glesbygden samt att minska miljöbelastningen av avloppsvatten i samband med bosättning.

Den föreslagna reformen är också i hög grad av lagstiftningsteknisk natur. Den innebär att lagstiftningens struktur förenklas och att begreppen i stödbestämmelserna förenhetligas. De föreslagna bestämmelserna om principerna för stödjande av vatten- och avloppsåtgärder är enhetligare än för närvarande.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2005.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning	3
2. Nuläge	3
2.1. Lagstiftning och praxis.....	3
Lagstiftning och praxis gällande stöd för vatten- och avloppsåtgärder	3
Lag om vattentjänster	3
Statsunderstödslagen.....	4
2.2. Bestämmelser om stöd för vatten- och avloppsåtgärder i vissa länder	4
Sverige.....	4
Tyskland.....	4
Förenade kungariket.....	6
2.3. Bedömning av nuläget	6
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	7
4. Propositionens verkningar	7
5. Beredningen av ärendet	7
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll.....	7
DETALJMOTIVERING	8
1. Lagförslagen	8
1 kap. Allmänna bestämmelser	8
2 kap. Vattentjänstunderstöd.....	10
3 kap. Statens arbeten.....	13
4 kap. Särskilda bestämmelser och ikraftträdandet	14
2. Särskilda bestämmelser	14
3. Ikraftträdande	14
LAGFÖRSLAGEN.....	15
om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder.....	15

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Vatten- och avloppsåtgärder stöds med anslag som i statsbudgeten beviljas för ändamålet genom att bevilja understöd för utförandet av dem eller genom att helt eller delvis utföra dem som statens arbete. De regionala miljöcentralerna beviljar stödet. Stödet finansieras med särskilda anslag som i statsbudgeten beviljas för ändamålet samt dessutom med selsättningsmedel och medel från Europeiska gemenskapen.

I propositionen föreslås att lagstiftningen om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder förenklas och att den delvis föråldrade lagtexten ändras så att den bättre motsvarar vedertagen stödpraxis. Stödbestämmelserna samlas i den föreslagna lagen om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder. I den nya lagen är bestämmelserna om principerna för stödjande av vatten- och avloppsåtgärder enhetligare än för närvarande.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Lagstiftning och praxis gällande stöd för vatten- och avloppsåtgärder

I lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980) och i den förordning (97/1995) som utfärdats med stöd av den bestäms om beviljande av understöd för åtgärder som betjänar vattenförsörjning, avloppshantering och behandling av avloppsvatten samt utnyttjande av slam som uppstår i samband därmed. I lagen anges vem och vilka åtgärder som kan beviljas understöd för vatten och avlopp samt på vilka villkor. I lagen finns också bestämmelser om sådana stöd som i praktiken inte längre beviljas, t.ex. räntestödslån och understöd för vattenvård som beviljas industriföretag.

I statsrådets beslut om statens vatten- och avloppsarbeten (976/1985) bestäms om sådana för vattentjänsterna nödvändiga projekt som staten genomför eller låter genomföra. I beslutet bestäms om förutsättningarna för att ett arbete skall kunna utföras som statens vat-

ten- och avloppsarbete, statens andel av kostnaderna för ett projekt som utförs som statens vatten- och avloppsarbete, överenskomelser om arbetet och det praktiska genomförandet.

Jord- och skogsbruksministeriets, miljöministeriets och arbetsministeriets stöd till vattentjänster uppgick till sammanlagt ca 27 miljoner euro år 2002. Det nationella stödet fördelades så, att understöd för vatten och avlopp beviljades sammanlagt ca 7 miljoner euro och statens arbeten understöddes med ca 13 miljoner euro. I stöd som delvis finansierats med medel från Europeiska gemenskapen har understödets andel varit något större.

Lag om vattentjänster

Lagen om vattentjänster (119/2001) trädde i kraft den 1 mars 2001. Lagen tillämpas på vattentjänster i samband med bosättning eller i samband med närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med bosättning. Syftet med lagen är att trygga vattentjänster som, till skäliga kostnader, ger tillgång till tillräckligt med hygieniskt och även i övrigt oklanderligt hushållsvatten samt sådan avloppshantering som är ändamålsenlig med avseende på hälso- och miljöskyddet.

Kommunen ansvarar för utvecklingen av vattentjänsterna. Med stöd av lagens 6 § kan kommunen också bli skyldig att ordna vattentjänster, om behovet hos en större grupp av invånare eller sanitära skäl eller miljöskyddsskäl kräver det. Ansvaret för en fastighets vattentjänster bärs dock av ägaren eller innehavaren av fastigheten. Vattentjänstverket ombesörjer i sin tur vattentjänsterna inom ett verksamhetsområde enligt kommunens beslut om godkännande. Fastigheter som är belägna inom verksamhetsområdet skall anslutas till vattentjänstverkets ledningsnät, om inte den kommunala miljövårdsmyndigheten beviljar befrielse från denna skyldighet.

I enlighet med 18 § lagen om vattentjänster täcks kostnaderna för vattentjänstverkens investeringar i första hand med avgifter som tas ut hos kunderna. Eftersom avgifterna trots allt bör vara skäliga och rättvisa, är det i vis-

sa fall motiverat med finansieringsstöd oavsett principen om täckning av kostnaderna. I lagens 18 § 3 mom. sägs att vatten- och avloppsåtgärder kan stödas genom medel från kommunen, staten och Europeiska gemenskapen och att stödet skall beaktas i avgifterna.

Statsunderstödslagen

I statsunderstödslagen (688/2001) bestäms allmänt om de grunder som skall iakttas och förfaranden som skall följas när statsunderstöd beviljas enligt prövning. I lagen föreskrivs bl.a. om de allmänna grunderna för beviljande av statsunderstöd, förfarandena för sökande och beviljande av statsunderstöd, tillsynen över användningen av understöd, återbetalning och återkrav av statsunderstöd jämte påföljder samt om överklagande av statsbidragsmyndighetens beslut.

Statsunderstödslagen tillämpas som allmän lag på statsunderstöd, om inte något annat bestäms i någon annan lag. Statsunderstödslagen kompletterar sålunda i behövliga delar även lagen och förordningen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder. Statsunderstödslagen kan dock inte tillämpas på statens vatten- och avloppsarbeten.

Riksdagens finansutskott konstaterade i sitt betänkande om regeringens proposition med förslag till statsunderstödslag (FiUB 9/2001 rd) att den speciallagstiftning som behövs bör samordnas med den föreslagna statsunderstödslagen i så hög grad som möjligt och överlappande bestämmelser måste så långt som möjligt undvikas.

2.2. Bestämmelser om stöd för vatten- och avloppsåtgärder i vissa länder

Sverige

I Sverige finns det 289 kommuner, och cirka 2 000 vattenanläggningar och 2000 avloppsanläggningar ansvarar för deras vattentjänster. Enligt 2 § lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (1979:244) ansvarar kommunen för ordnandet av vattenförsörjning och avlopp på sitt område. I lagen tas inte ställning till hur skyldigheten skall

fullgöras. Kommunen får alltså själv välja form och finansiell grund för verksamheten.

Sverige håller på att revidera sin lagstiftning om vattenförsörjning och avlopp. Avsikten är att stifta en ny lag om vattentjänster som ersätter den nuvarande lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar. Mandattiden för den arbetsgrupp som bereder reformen löper ut i maj 2004.

Sverige har inte någon allmän lagstiftning om stöd för vatten- och avloppsåtgärder. Vattentjänstverken finansierar sin verksamhet med avgifter som tas ut hos de anslutna och som dimensioneras enligt kostnaderna. Enligt 24 § lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar får avgifterna för vattentjänsterna inte överskrida vad som behövs för att täcka nödvändiga kostnader för verksamheten. Vattentjänstverken får alltså inte bringa vinst, vilket lägger band på det intresse för att börja bedriva vattentjänstverkverksamhet som finns i företag som verkar enligt företagsekonomiska principer.

Om ett kommunalt vattentjänstverk inte lyckas täcka alla sina kostnader med vattenavgifter, skall den resterande delen täckas med kommunala budgetmedel. Kommunerna kan alltså stöda vattentjänstverkens verksamhet inom ramen för sin budgetmakt och, om de så önskar, helt finansiera vattentjänsterna med budgetmedel. Kommunalt stöd aktualiseras närmast i sådana fall där ett verk inte klarar finansieringen utan svårigheter, med andra ord utan att höja vattenavgifterna betydligt. Formerna för det kommunala stödet kan vara av mycket olika typ, inbegripet kapitallån, lånegarantier och egna arbeten. Också typen av projekt som stöds varierar. Likaså står det kommunen fritt att bestämma stödbeloppet.

Tyskland

Också i Tyskland ansvarar kommunerna för ordnandet av vattentjänster. De kan ordna vattentjänsterna inom sitt område så som de finner lämpligt. I Tyskland finns sammanlagt 6 700 vattenverk. Av dessa fungerar 75 % som kommunala anläggningar och 25 % som privaträttsliga företag. Det finns cirka 8 000 avloppsverk, av vilka 95 % ägs av kommunerna. Oavsett verkens juridiska form skall

de genom sin inkomstfinansiering täcka kostnaderna för ordnandet av vattentjänster. Arrangemangen för finansiering av vattenförsörjning och avloppshantering avviker emellertid från varandra.

Tyskland har inte något system för stödjande av vattenförsörjning som skulle basera sig på lagstiftning i förbundsrepublikerna, och förbundsrepubliken stöder inte heller vattenförsörjning inom ramen för sin allmänna budgetmakt. Däremot kan delstaterna i likhet med kommunerna stöda vattenförsörjning inom ramen för sina egna budgetar. Om en delstat stöder vattenförsörjningen, anges förutsättningarna för beviljande av stöd i detalj genom beslut av delstatens regering. Stödssystemet varierar emellertid i hög grad i de olika delstaterna.

Ett flertal delstater stöder inte alls vattenförsörjningen. I vissa delstater anvisas däremot rikligt med medel för ändamålet. I t.ex. Bayern anvisades i delstatsbudgeten för 2002 sammanlagt 350 miljoner euro för stödjande av vattenförsörjning. Stödpolitiken siktar till att utjämna regionala skillnader i avgifterna för vattentjänster. Till exempel år 2002 styrdes därför mer än 90 % av stödet till landsbygdsliknande kommuner.

Miljölagstiftningen i Tyskland inrymmer ett slags stödssystem för investeringar i avloppstjänster. Enligt lagen om avloppsvattenavgift för delstaterna (Abwasserabgabengesetz) skall delstaterna hos dem som släpper ut avloppsvatten ta ut en avloppsvattenavgift som fastställs enligt avloppsvattnets mängd och skadlighet. De medel som inflyter av avgiften skall användas för vattenvårdsarbete. Något motsvarande system finns inte för stödjande av vattenförsörjning.

Den delstat som tar ut avloppsvattenavgift får besluta om grunderna för fördelningen av understöd. Exempel på projekt som stöds är anläggningar för behandling av avloppsvatten, projekt för översvämningsskydd eller forskningsprojekt. Den mest typiska formen för understöd är direkt ekonomiskt stöd, vars storlek varierar för olika typer av projekt och delstater. Understödet har vanligen rört sig kring 30-50 % av projektkostnaderna

Frankrike

I Frankrike varierar vattentjänstverkens disponibla resurser i hög grad. Det finns några mycket stora verk, men det genomsnittliga antalet anslutna är bara cirka 700 per verk. Kommunerna ansvarar för ordnandet av vattentjänster, men i stadsliknande områden sköts detta i praktiken av privata företag.

Frankrike har indelats i sex vattendistrikt, som är förvaltningsområden för vattenämbetsverken (agence de l'eau). Vattenämbetsverken har befogenheter att ta ut avgifter, som skall stå i proportion till den ökade arbetsbörda som betalaren åsamkar vattenämbetsverket. I dag uttas två slags avgifter: en till vattenmängden bunden bruksavgift och en utsläppsavgift som är beroende av avfallsvattnets kvalitet. De pengar som vattenämbetsverken samlat in genom bruks- och utsläppsavgifterna skall de använda för att finansiera sin egen verksamhet samt för att bistå vattenvården och vattentjänsterna. Omkring en femtedel av de medel som vattenämbetsverken delar ut går till projekt som främjar vattenförsörjningen och den resterande delen går till olika slags vattenvårdsprojekt. Tonvikten har vilat på stödjande av kommunala avloppsreningsverk, men stöd har också beviljats för vattenvårdsprojekt inom jordbruket och industrin.

Utöver det stöd som delas ut i vattendistrikt stöds vattentjänsterna också nationellt med medel ur statens fond för vattentjänster (FNDAE, Fonds National des Adductions d'Eau). Med fondmedel stöds projekt som betjänar vattenförsörjning eller avloppshantering huvudsakligen på landsbygden med ca 145 miljoner euro årligen.

I samarbete med FNDAE inrättade miljöministeriet år 2000 en s.k. vattensolidaritetsfond (Fonds National de Solidarité sur l'Eau Portable). För båda fonderna gäller att närmare hälften av medlen samlas in hos vattentjänstverkens kunder genom en avgift som tas ut i samband med vattenavgifterna och som årligen fastställs av parlamentet. För närvarande är avgiften 0,45 euro per kubikmeter. Återstoden av fondmedlen kommer från ministeriernas budgetmedel.

Förenade kungariket

I England och Wales har till motsatts av Skottland och Norra Irland vattentjänstverken varit privatägda från år 1989. I England och Wales baserar sig vattentjänstverkens verksamhet på regionala licenser som beviljas av miljöministeriet. Verksamheten har centerats och endast 26 verk har beviljats koncession. De viktigaste författningar som styr verksamheten är vattenindustralagen (Water Industry Act) och lagen om vattentillgångar (Water Resources Act).

I England och Wales skall verken täcka kostnaderna för vattentjänsterna inom sitt verksamhetsområde med avgifter som tas ut hos kunderna. Det finns inte något allmänt stödssystem för vattentjänsterna i samhället. Tack vare att vattentjänstverken är stora och har ett vidsträckt underlag av anslutna och tack vare det förhållandevis korta ledningsnätet medför finansieringen av investeringar med vattenavgifterna inte något oskäligt tryck på att höja priserna.

Statens vattenserviceverk OFWAT (Office of Water Services) övervakar att avgifterna är skäliga och fastställer grunderna för vattentjänstavgifterna för fem år i taget. Vattentjänstavgifterna får innehålla bara en skälig avkastning på placerat kapital. Ett särdrag i England är att vattenavgifterna av hävd inte på något sätt har varit beroende av vattenförbrukningen. Numera försöker man främja användningen av vattenmätare.

Staten tar också i vissa fall del i kostnaderna för vattentjänsterna. Enligt lag kan staten enligt egen prövning ta del i kostnaderna för sådana vatten- och avloppsprojekt där verksamhetsidkaren förbättrar vattentjänsterna i landsbygdsliknande områden. Dessutom kan staten ta del i finansieringen av vatten- och avloppsprojekt när det är fråga om projekt som syftar till att säkerställa den nationella säkerheten. Som enda EU-land har England också befriat vattentjänstverken från mervärdesskatt.

2.3. Bedömning av nuläget

I samband med reformen av lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp som trädde i kraft 2001 företogs bara sådana minimala

ändringar i lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder som ansågs absolut nödvändiga. Stödbestämmelserna ändrades inte i analogi med principerna och målen enligt lagen om vattentjänster, och därmed främjar de inte verkställigheten av reformen på bästa tänkbara sätt. Stödbestämmelserna bör därför skäpas i analogi med riktlinjerna i reformen.

Bestämmelserna i lagen och förordningen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder gällande beviljande, betalning och återkrav av understöd för vatten och avlopp är delvis överlappande med motsvarande bestämmelser i statsunderstödslagen. Enligt 7 § i förordningen får ändring inte sökas i beslut som en myndighet givit med stöd av lagen och förordningen. Eftersom det efter grundlagens ikraftträdande inte längre är möjligt att utfärda besväräförbud genom förordning, har i stället för besväräförbud i praktiken tillämpats det förfarande med rättelseuppmaning som föreskrivs i statsunderstödslagen.

I fråga om procedurbestämmelserna är det således redan med anledning av grundlagsreformen och utvecklingen av lagstiftningen i övrigt nödvändigt att ändra lagen och förordningen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder. Som föråldrade kan betraktas sådana bestämmelser i lagen som gäller stöd som i praktiken inte längre beviljas.

Statsrådets beslut om statens vatten- och avloppsarbeten utfärdades i tiden utan någon lagbaserad bestämmelse om bemyndigande. Det är därför nödvändigt att också beslutet ändras i analogi med grundlagens krav.

Understöd för vatten och avlopp och statens vatten- och avloppsarbeten är olika former av stödjande av vatten- och avloppsåtgärder med i viss mån avvikande användningsområden. De centrala målen för stödjandet sammanfaller dock i hög grad, trots att de har uttryckts delvis olika i de nuvarande bestämmelserna. Den osammanhängande regleringen försvårar möjligheterna att uppfatta syftet med stödjandet och är också annars problematisk för de myndigheter som beviljar stöd och för stödtagarna.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Den föreslagna reformen syftar till att förbättra förutsättningarna för att uppfylla målsättningarna för revideringen av lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp. Statligt stöd krävs i synnerhet för att förbättra det regionala samarbetet för att trygga vattentjänsterna i speciella situationer samt för att förbättra vattentjänsterna i landsbygdssamhällen och på glesbygden utanför vattentjänstverkens ledningsnät och för att minska miljöbelastningen av avloppsvatten i samband med bosättning.

I den nya lagen om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder samlas bestämmelser om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder med hänsyn till principerna enligt lagen om vattentjänster samt olika instansers ansvar för ordnandet och skötseln av vattentjänster. Med stöd av lagen skall vatten- och avloppsåtgärder stödas genom att understöd beviljas för utförandet av åtgärderna eller genom att projekten genomförs som statens arbete. Den föreslagna lagen ersätter lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder, den förordning om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder som utfärdats med stöd av nämnda lag samt statsrådets beslut om statens vatten- och avloppsarbeten. Samtidigt ändras författningarna om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder i fråga om understöd i analogi med statsunderstödslagen. Den delvis föråldrade lagtexten ändras så, att den motsvarar vedertagen stödpraxis.

4. Propositionens verkningar

Den föreslagna lagen leder inte till att statens utgifter ökar, eftersom vatten- och avloppsåtgärder även i fortsättningen skall stödas enligt prövning och inom ramen för de anslag som beviljas i statsbudgeten. De nya bestämmelserna i lagen innebär att den maximala andelen statligt stöd av kostnaderna för enskilda åtgärder sänks något jämfört med nuläget. Lagen har inga direkta miljö- eller sysselsättningsverkningar jämfört med nuläget. De vatten- och avloppsåtgärder som skall stödas enligt lagen befinner sig allt ofta-

re i landsbygdssamhällen och på glesbygden. Åtgärderna förbättrar sålunda indirekt förutsättningarna för att bevara en livskraftig landsbygd.

5. Beredningen av ärendet

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet i samarbete med miljöministeriet. Utlåtanden om utkastet till regeringens proposition begärdes av justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, Finlands miljöcentral, de regionala miljöcentralerna, Finlands Kommunförbund, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland, Finlands Fastighetsförbund r.f., Finlands egenahemsförbund r.f. och Sällskapet Pellervo.

De sammanlagt 20 remissorgan som avgav utlåtande förhöll sig generellt positivt till förslaget. Lagförslaget ansågs vara behovligt för att göra lagstiftningen enhetligare och klarare. De föreslagna tyngdpunktsområdena för statligt stöd ansågs vara motiverade. I vissa utlåtanden ansågs det dock att det inte är ändamålsenligt att den maximala andelen statligt stöd graderas beroende på om det huvudsakliga verkningsområdet för åtgärden som stöds är beläget i landsbygden eller någon annanstans. På grundval av utlåtandena slopades nämnda gradering i propositionen. De detaljerade anmärkningar som framförts i utlåtandena har beaktats vid beredningen av propositionen.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till reformen av lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp som trädde i kraft 2001. I samband med reformen företogs bara sådana ändringar i lagstiftningen om stöd för vatten- och avloppsåtgärder som ansågs nödvändiga för att uppfylla minimikraven. I detta sammanhang ändrades emellertid inte stödbestämmelserna så att de skulle motsvara principerna och målen för den nya lagen om vattentjänster.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Tillämpningsområde.* I paragrafen bestäms om lagens tillämpningsområde och förhållande till statsunderstödslagen. Vid beviljande av vattentjänstunderstöd skall tillämpas vad som i statsunderstödslagen bestäms om bl.a. betalning, användning och återkrav av statsunderstöd samt om statsunderstödsbeslut och sökande av ändring i myndighetsbeslut.

Lagen skall också tillämpas när understöd för vatten och avlopp beviljas ur Europeiska gemenskapens strukturfonder eller av andra medel från Europeiska gemenskapen, om det inte annars bestäms något annat. För vatten- och avloppsåtgärder kan i vissa fall beviljas understöd av Europeiska gemenskapens medel bl.a. med stöd av lagen om finansiering av landsbygdsnätverk (329/1999). Dessutom kan vatten- och avloppsåtgärder stödas med t.ex. sysselsättningsmedel.

2 §. *Stödformer.* Inom ramen för tillämpningsområdet skall vatten- och avloppsåtgärder kunna stödas genom att understöd beviljas för utförandet av åtgärderna eller genom att åtgärderna utförs som statens arbete.

I statens arbeten ansvarar staten för utförandet av vatten- och avloppsåtgärderna och tar tillsammans med stödtagaren del i kostnaderna. Till skillnad från statsrådets beslut om statens vatten- och avloppsarbeten kan staten sålunda inte ensam svara för kostnaderna för åtgärderna. Närmare bestämmelser om stödets andel av kostnaderna för en åtgärd när den utförs som statens arbete föreslås ingå i 12 §.

Med åtgärder som utförs som statens arbete avses främst byggande av en matarvattenledning för ett vattentjänstverk, byggande av en förbindelsevattenledning mellan två vattentjänstverk eller byggande av en betydande stamvattenledning som betjänar glesbebyggelse. Som statens arbete skulle även kunna utföras byggande av överförings-, utlopps-

och samlingsledningar för centraliserad behandling och avledning av avloppsvatten i glesbygden. Avsikten är således inte att utvidga kretsen av de åtgärder som för närvarande stöds i form av statens arbete.

3 §. *Åtgärder som skall stödas och stödtagare.* I paragrafen föreslås bestämmelser om vilka vatten- och avloppsåtgärder skall kunna stödas enligt lagen. I enlighet med definitionen i 3 § lagen om vattentjänster definieras vatten- och avloppsåtgärder i 1 mom. som åtgärder som betjänar vattentjänster i samband med bosättning eller i samband med närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med bosättning. Med vatten- och avloppsåtgärder avses således åtgärder som betjänar vattenförsörjning, dvs. ledande, behandling och leverans av vatten för användning som hushållsvatten samt avledning och behandling av avloppsvatten. Behandling av avloppsvatten omfattar också behandling och användning av slam som uppkommer i samband med behandlingen. Åtgärder som betjänar behandling och användning av slam har kunnat beviljas understöd redan med stöd av lagen om understöd för samhällens vatten- och avloppsåtgärder. Till skillnad från definitionen av vattentjänster enligt lagen om vattentjänster omfattar vatten- och avloppsåtgärderna dock inte åtgärder som uteslutande betjänar avledning och behandling av dagvatten och dräneringsvatten. Med hushållsvatten avses i enlighet med lagen om vattentjänster vatten som är avsett för mänsklig konsumtion enligt vad som bestäms i hälsoskyddslagen (763/1994). Med närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med bosättning avses på samma sätt som i lagen om vattentjänster sådan närings- och fritidsverksamhet som med hänsyn till behoven av försörjning med hushållsvatten och kraven på avloppshantering kan jämföras med bosättning. Som exempel på sådan näringsverksamhet har i fråga om 2 § lagen om vattentjänster nämnts mejerier och slakterier. Definitionen kan dessutom omfatta åtminstone landsbygdsföretag, t.ex. gårdar med kreatur,

företag för landsbygdsturism och andra gårdsbruksenheter. Om näringsverksamheten snarare kan jämföras med industriell verksamhet än med bosättning vad vattentjänsterna beträffar, kan vatten- och avloppsåtgärder som betjänar den inte stödas enligt den nya lagen. Avsikten är sålunda inte att i praktiken utvidga den nuvarande kretsen av åtgärder som skall stödas annat än i fråga om sådana i motiveringen till 5 § nämnda vatten- och avloppsåtgärder som i första hand betjänar en gårdsbruksenhets produktionsmässiga behov.

I 2 mom. föreslås ingå allmänna bestämmelser om åtgärder som skall stödas. Vatten- och avloppsåtgärder kan således stödas med medel från staten i de fall som nämns i 2 mom., dvs. när man vill trygga vattentjänsterna i speciella situationer, åstadkomma ett områdesvist eller regionalt ändamålsenligt samarbete inom vattenförsörjning och avlopp eller åstadkomma sådana vattentjänster i landsbygdskommuner och på glesbygden som motsvarar målen enligt lagen om vattentjänster eller förebygga förorening av yt- och grundvattnet eller förbättra yt- och grundvattnets tillstånd. Med speciella situationer enligt 2 punkten i momentet avses exceptionella situationer under normala förhållanden och undantagsförhållanden enligt beredskapslagen (1080/1991). De åtgärder som skall stödas befrämjar vanligen beredskapen inför speciella situationer. Den åtgärd som stöds behövs i vissa fall först efter den speciella situationen, t.ex. när en ny vattenkälla skyndsamt måste tas i bruk därför att den gamla vattenkällan oväntat blivit förorenad. Stödet kan också motiveras av t.ex. en lösning beträffande vattentjänsterna som behövs för anskaffning av släckningsvatten och som är dyrare än normalt. Till skillnad från de övriga punkterna i momentet gäller 3 punkten endast landsbygdssamhällen och glesbygder, därför att i dessa områden medför vattenförsörjning och avloppshantering som uppfyller kraven enligt lagen om vattentjänster i praktiken ofta högre kostnader än i snitt. Med landsbygdssamhällen avses i första hand sidobyar och andra tätorter utanför kommunens centraltätort. De åtgärder som skall stödas betjänar i praktiken ofta samtidigt flera olika ändamål.

I 3 mom. föreslås bli bestämt om sådana

åtgärder som kan beviljas understöd men som inte kan utföras som statens arbete. Stöd i form av understöd skall kunna beviljas ägare eller innehavare av bebyggda fastigheter så som bestäms närmare i 6 §. Med innehavare av fastigheter avses i analogi med 2 § lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder med ägare jämförbara innehavare eller legotagare som besitter en fastighet med stöd av tomtlego- eller jordlegoavtal. Ägarna eller innehavarna av fastigheter kan sålunda också vara andra än fysiska personer. Med stöd av 2 § lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder har kommunerna dessutom kunnat beviljas understöd för uppgörande av utvecklingsplaner enligt 5 § lagen om vattentjänster. Det finns dock inte längre något behov av dylika understöd, därför att enligt 38 § lagen om vattentjänster skall kommunerna godkänna planerna för utvecklande av vattentjänsterna senast den 1 mars 2004.

4 §. *Allmänna förutsättningar för stödjande.* De allmänna förutsättningarna för stödjande gäller åtgärder som stöds med vattentjänstunderstöd och åtgärder som utförs som statens arbete. Enligt 1 mom. är det ett villkor att åtgärderna skall anses behövliga av ekonomiska skäl, sanitära skäl, miljöskyddsskäl eller andra därmed jämförbara orsaker. För åtgärderna skall utarbetas en plan som är tillräcklig med hänsyn till åtgärdernas omfattning och vid utarbetandet skall kommunens plan för utvecklande av vattentjänsterna och en eventuell regional generalplan för vattenförsörjning ha beaktats. Vid stödjande av åtgärder som hänför sig uteslutande till vattenförsörjning skall det säkerställas att behandlingen av avloppsvatten är tillräcklig. Likaledes gäller att vid avledande och behandling av avloppsvatten skall tillräcklig hänsyn tas även till vattenförsörjningsaspekterna. Till exempel vid planerande av ett överföringsavlopp bör behovet av att bygga en vattenledning beaktas. Dessutom skall kostnaderna för åtgärderna vara skäliga jämfört med de fördelar som uppnås genom dem.

Som en förutsättning för beviljande av stöd anges i 2 mom. att de kostnader för vilka stöd beviljas inte skall täckas med de avgifter som tas ut för vattentjänsterna. Enligt 18 § lagen om vattentjänster får samma kostnader inte

täckas både med statens medel och med avgifter som tas ut hos kunderna. De bestämmelser om avgifter för vattentjänster som finns i lagen om vattentjänster gäller bara vattentjänstverk som avses i lagen. Det är dock motiverat att kräva att också mindre verk än de som avses i lagen om vattentjänster skall beakta verkningarna av statligt stöd när avgifterna för vattentjänster fastställs.

Som ekonomiska skäl menas i 1 mom. således i första hand det att vattenavgifterna för kunderna och konsumenterna samt kostnaderna för fastigheterna annars skulle bli oskäligen. Stödet kan även vara motiverat till exempel när det finns skäl att genomföra ett projekt tidigare än planerat eller utföra det som ett samprojekt vattentjänstverk emellan fast det på detta sätt genomfört skulle bli dyrare än annat alternativ.

I 3 mom. uppställs också vissa allmänna villkor för stödtagaren. Understödtagaren skall, med beaktande av hur omfattande och krävande åtgärden är, ha förutsättningar att själv ansvara för utförandet av åtgärden och uppfyllandet av de förpliktelser som följer efter utförandet. När en åtgärd utförs som statens arbete är en grund i allmänhet att stödtagaren inte själv har förutsättningar att svara för utförandet. Även då bör stödtagaren eller den till vilken statens färdigställda arbete överläts kunna svara för de driftsskyldigheter och andra skyldigheter som följer efter utförandet.

5 §. *Stödbeslut.* Beslut om beviljande av stöd skall fattas av den regionala miljöcentralen inom ramen för de anslag som miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet beviljat den för detta ändamål. Då vatten- och avloppsåtgärder stöds med sysselsättningsmedel fattas beslutet av arbetskrafts- och näringscentralen, som antingen kan bevilja statsunderstödet direkt till sökanden eller anvisa den regionala miljöcentralen de anslag som behövs för beviljandet av statsunderstöd. På stödbesluten tillämpas i första hand bestämmelserna om användningen av sysselsättningsmedel, men vid utlåtaningspraxis enligt förordningen om användningen av vissa sysselsättningsanslag (1345/2002) skall också bestämmelserna i den föreslagna lagen beaktas i tillämpliga delar. I dylika fall inbegår arbetskrafts- och näringscentralen redan

för närvarande utlåtan av den regionala miljöcentralen om de åtgärder som skall stödas. På så sätt kan det säkerställas att åtgärderna är tillbörliga ur perspektivet för vattentjänsterna.

I 2 mom. hänvisas i fråga om understödsbeslut till 11 § statsunderstödslagen, där det anges vilka uppgifter som åtminstone skall framgå av ett statsunderstödsbeslut. Utöver vad som i 11 § statsunderstödslagen bestäms om innehållet i understödsbeslut, skall i understödsbesluten uppställas villkor för understödtagaren gällande inledande, genomförande och slutförande av projektet. Det är nästan alltid nödvändigt att i själva beslutet ange i synnerhet hur länge stödbeslutet gäller. På så sätt kan man undvika sådana situationer där giltigheten för ett beslut och därmed också behovet att använda de anslag som bundits genom beslutet har blivit öppna till och med en lång tid.

2 kap. Vattentjänstunderstöd

6 §. *Vattentjänstunderstöd som beviljas ägare eller innehavare av fastigheter.* I paragrafen bestäms om förutsättningarna för stödjande när vattentjänstunderstöd beviljas ägare eller innehavare av fastigheter. När ägaren eller innehavaren av en fastighet beviljas understöd förutsätts enligt 1 mom. utöver vad som bestäms i 4 § att fastigheten används för permanent boende eller för näringsverksamhet som kan jämföras med permanent boende. Som undantag för fordran av permanent boende skulle vara endast sådana fastigheter där det finns en allmän byggnad vars vattentjänst kan jämföras med permanent boende. Dylika byggnader som menas i 3 punkten skulle vara t. ex. skolor eller daghem. Understöd skulle däremot således inte kunna beviljas för vattentjänster i anslutning till fastigheter som används för fritidsbruk eller för obebyggda fastigheter eller för nybyggnader.

Understöd skulle kunna beviljas enligt 1 momentet 2 punkten även för med bosättning ur vattentjänstsynpunkt jämförd näringsverksamhet som idkas i samband med fastighet som används för permanent boende. Understöd skulle således kunna beviljas t.ex. för vatten- och avloppsåtgärder som betjänar

gårdsbruksenhetens produktionsmässiga behov. För dylika åtgärder har stöd beviljats på grundval av förordningen om strukturstödet för gårdsbruk (968/2002) med anledning av den exceptionella torkan som börjat 2002.

Ägare eller innehavare av fastigheter skall kunna beviljas vattentjänstunderstöd för anslutning av fastigheterna till vattentjänstnätet. Den primära lösningen är sålunda att fastigheterna alltid ansluts till nätet, om det är tekniskt och ekonomiskt möjligt. Beviljande av understöd inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde är trots allt motiverat bara i exceptionella fall då det för ägaren eller innehavaren av en fastighet som är belägen inom verksamhetsområdet annars skulle medföra exceptionellt stora kostnader för byggandet av fastighets vatten- och avloppsanordningar ända fram till förbindelsepunkten. Exceptionellt stora kostnader kan förorsakas t.ex. av att avståndet mellan byggnaden och förbindelsepunkten är långt eller att jordmånen försvårar byggandet. Enligt 10 § lagen om vattentjänster skall en fastighet som är belägen inom verksamhetsområdet anslutas till verkets ledningsnät, men vid prövning av behovet av stöd gäller det också att beakta att den kommunala miljöförhållandenheten på ansökan kan bevilja befrielse från anslutningsskyldigheten.

Enligt 3 mom. skall understöd också kunna beviljas ägaren eller innehavaren av en fastighet för egen vattenförsörjning eller avledande och behandling av avloppsvatten på fastigheten, om det på grund av fastighetens läge inte föreligger förutsättningar för att ansluta fastigheten till ett vattentjänstnät. I glesbebyggda regioner är det av ekonomiska eller tekniska orsaker inte alltid nödvändigtvis möjligt att ansluta en fastighet till ledningsnätet. Vattenförsörjningen på enskilda fastigheter bör då fortsättningsvis kunna stödjas med statens medel. På grund av hälsoskäl kan det vara dåligt motiverat att ansluta en fastighet till ett vattenledningsnät t.ex. när avståndet för anslutningen är mycket långt i förhållande till den vattenmängd som förbrukas och vattnets kvalitet därför blir lidande av den långa eftersläpningen. Det är i sin tur inte nödvändigt att ansluta en fastighet till ett avlopp i sådana fall då uppsamlingen och behandlingen av avloppsvattnet annars kan

ordnas så, att varken sanitär olägenhet eller förorening av miljön uppkommer. Med stöd av bestämmelsen skulle man kunna då i 4 § sagda förutsättningar uppfylls bevilja understöd för t.ex. förbättrande av fastighetens avloppssystem så att det motsvarar fordringarna uppsatta i statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför vattenverkens avloppsnät (542/2003).

7 §. *Godtagbara kostnader vid beviljande av vattentjänstunderstöd.* I paragrafen specificeras de kostnader för vilka understöd enligt lagen skall kunna beviljas. Godtagbara kostnader vid beviljande av vattentjänstunderstöd är kostnader för planering och utförande av vatten- och avloppsåtgärderna samt kostnader för utredningar som behövs för åtgärderna. Utredningar som behövs för utförande och planering av vatten- och avloppsåtgärder är bl.a. grundvattenundersökningar samt sådana bedömningar av åtgärdernas konsekvenser som förutsätts i vattenlagen (264/1961), miljöskyddslagen (86/2000) och naturvårdslagen (1096/1996). Sådana planer och utredningar kan också behövas för att hålla kommunens plan för utvecklande av vattentjänsterna aktuell. Enligt 1 mom. skall understöd inte kunna beviljas för kostnader för underhåll av vatten- och avloppsanordningar, eftersom sådana kostnader efter den grundläggande investeringen bör kunna täckas med de avgifter för vattentjänster som tas ut hos kunderna. Med vatten- och avloppsanläggningarnas underhåll menas drifts-, underhålls- och grundliga reparationsåtgärder som behövs för att upprätthålla anordningens kapitalvärde. Under begreppet underhåll hör däremot inte sådana investeringar som behövs för att fylla nya krav. Sådana krav kan t.ex. vara stramare fordringar för behandlandet av avloppsvatten eller nya fordringar om kvaliteten på rå- eller hushållsvatten. Begreppet godtagbara kostnader är det alltså inte meningen att utvidga jämfört med begreppet enligt lagen om understöd-jande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder.

I 2 mom. föreslås bli bestämt om sådana anläggningar och konstruktioner som kan ingå i de vatten- och avloppsåtgärder som skall stödjas och för vilka understöd sålunda kan beviljas. Sådana anläggningar och kon-

struktioner är alla sådana vattentjänstnät, anordningar och konstruktioner samt anordningar för slambehandling och förmultning som hör till ett vattentjänstverk och som behövs för dess verksamhet liksom även anläggningar som behövs för en enskild fastighets eller flera fastigheters gemensamma åtgärd samt vattenledningar och avlopp utanför en byggnad. Förteckningen motsvarar förteckningen i 3 § 2 mom. lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder. Den möjlighet enligt nämnda 3 § att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om anläggningarna och konstruktionerna anses dock inte längre behövlig.

8 §. *Vattentjänstunderstödet andel av kostnaderna för en åtgärd.* I 1 mom. bestäms om de omständigheter som skall beaktas när stödets andel fastställs inom de övre gränser som angetts i 2 och 3 mom. Omständigheter som skall beaktas är åtgärdens nytta för den allmänna hälsan, säkerheten och vattenskyddet samt åtgärdens inverkan på de avgifter som tas ut för vattentjänsterna eller på de övriga kostnaderna för fastigheten. Kostnaderna för en fastighet skall beaktas när ägaren eller innehavaren av fastigheten beviljas vattentjänstunderstöd. Dessutom gäller att också när mera omfattande åtgärder stöds skall de kostnader som åtgärderna medför för enskilda fastigheter beaktas genom att åtgärdens inverkan på de avgifter som tas ut för vattentjänsterna granskas.

När vattentjänstunderstöd beviljas för en åtgärd är huvudregeln enligt 2 mom. att stödets andel av kostnaderna för åtgärden får uppgå till högst 30 % av de godtagbara kostnaderna. Av särskilda skäl skall stödets andel dock kunna uppgå till högst 50 % av kostnaderna. De övre andelar som föreskrivs i momentet motsvarar de övre andelarna enligt 4 § lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder. Sådana särskilda skäl som avses i paragrafen kan vara t.ex. att vattentillgången är exceptionellt problematisk på grund av långa avstånd eller svåra terrängförhållande samt för att för vattenvården har uppställts striktare krav än vanligt på behandlingen av avloppsvattnet.

I 3 mom. bestäms om det sammanlagda beloppet av vattentjänstunderstöd och annat

stöd. Det sammanlagda beloppet av statligt stöd som beviljas för en åtgärd skall inte få överstiga 75 % av de godtagbara kostnaderna för åtgärden.

I fråga om understöd som beviljas ur Europeiska gemenskapens strukturfonder eller av andra medel från gemenskapen skall understödets andel av de godtagbara kostnaderna bestämmas enligt vad som därom särskilt bestäms i gemenskapens föreskrifter och i på grund av dem givna nationella stadgor. Understödsandelen kunde således avvika från bestämmelserna i 2 momentet.

9 §. *Ansökan om understöd.* I paragrafen bestäms om inlämnande av ansökan om understöd och de utredningar som skall fogas till ansökan. Innehållet i paragrafen motsvarar 2 och 3 § förordningen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder, som föreslås bli upphävd. Den regionala miljöcentralen skall kungöra att vattentjänstunderstöd står att sökas inbegripet eventuella tidsfrister för ansökningarna. Understöden kan således ständigt sökas, om inte den regionala miljöcentralen meddelar något annat. Avsikten är dock inte att ändra vedertagen praxis med en tidsfrist för inlämnande av ansökningar med undantag av understöd som beviljas ägare eller innehavare av fastighet. Ansökan skall trots allt alltid lämnas in till den regionala miljöcentralen innan den åtgärd som skall stödas vidtas, därför att arbetsplanen och kostnadsförslaget fastställs först i stödbeslutet. Meningen är att jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet styr och sammanjämkar förfarandet i de regionala miljöcentralerna i kungörandet av understödet och behandlingen av ansökningarna. Härtill har de befogenhet enligt lagen om miljöförvaltningen (55/1995).

I 3 mom. uppräknas de utredningar som skall fogas till ansökan om understöd. Till ansökan skall fogas en plan som innehåller kostnadsförslag, finansieringsplan och tidtabell för åtgärden. I ansökan skall framföras grunder till att det understöd som söks uppfyller de allmänna förutsättningar för stödande som föreskrivs i 4 §. Enligt detta skall till ansökan även fogas behövliga utredningar för bedömandet av att förutsättningarna uppfylls. Sådana skulle åtminstone vara utredningar om beaktandet av kommunens plan

för utvecklande av vattentjänsterna, om vattentjänstverkens verksamhetsområden inom området för åtgärden, om tillstånd som behövs för åtgärden, om sökandens behörighet i saken samt om hur de krav för kvaliteten på hushållsvatten och behandlingen av avloppsvatten som uppställts i annan lagstiftning uppfylls. Till ansökan bör om sökanden är en kommun eller ett vattentjänstverk eller om en ägare av en enskild fastighet söker understöd för att ansluta fastigheten till vattentjänsträtet, även fogas en utredning om vattentjänstavgifternas storlek och skälighet. Med avgifter för vattentjänsterna avses då såväl bruks- och grund- som anslutningsavgifter.

Enligt 4 mom. skall den regionala miljöcentralen vid behov begära kommunens utlåntande om åtgärden. Utlåntande behövs naturligtvis inte om sökanden är en kommun eller samkommun och överlag inte heller om ansökan gäller små understöd, t.ex. understöd för en enda fastighet.

10 §. *Utbetalning av vattentjänstunderstöd.* I paragrafen bestäms om utbetalning av understöd till understödstagaren. I paragrafen preciseras sålunda de allmänna bestämmelserna om utbetalning av understöd enligt 12 § statsunderstödslagen. Understöd skall i allmänhet kunna betalas i en post efter det att arbetet har utförts på ett godtagbart sätt och kostnaderna har förfallit till betalning. Om den regionala miljöcentralen anser det ändamålsenligt, skall understödet också kunna betalas i högst tre poster i den takt som arbetet fortskrider och enligt kostnadernas fördelning med avseende på tiden. Om understödet betalas i flera poster kan den sista posten, minst 20 % procent av det beviljade beloppet, betalas först när arbetet har slutförts på godtagbart sätt.

3 kap. Statens arbeten

11 §. *Godtagbara kostnader för åtgärder som utförs som statens arbete.* När en åtgärd som skall stödas utförs som statens arbete är enligt paragrafen godtagbara kostnader endast arbets- och materialkostnader samt sådana kostnader medan åtgärden utförs som föranleds av förpliktelser som grundar sig på författningar eller tillstånd. Med stöd av paragrafen kan således inte planeringskostnader

eller kostnader efter överlåtelsen av arbetet tas in i kostnaderna för statens arbete, utan stödtagaren skall liksom hittills svara för dessa kostnader.

12 §. *Stödets andel av kostnaderna för åtgärder som utförs som statens arbete.* I 1 mom. föreslås motsvarande bestämmelse som i 8 § 1 mom. I momentet bestäms om de omständigheter som skall beaktas när stödets andel fastställs inom de övre gränser som anges i 2 mom. Till skillnad från 8 § 1 mom. hänvisas dock inte till de kostnader som åtgärden medför för fastigheten och som skall beaktas bara när ägaren eller innehavaren av en fastighet beviljas vattentjänstunderstöd.

I fråga om åtgärder som utförs som statens arbete är huvudregeln enligt 2 mom. att stödets andel kan uppgå till högst 50 % av de godtagbara kostnaderna för åtgärden. Liksom i understöd skall stödets andel dock av särskilda skäl kunna vara större. Av särskilda skäl kan stödet uppgå till högst 75 % av kostnaderna. De maximala stödandelarna sjunker något jämfört med vad som föreskrivs i 2 och 4 § statsrådets beslut om statens vatten- och avloppsarbeten.

13 §. *Avtal om statens arbete.* När en åtgärd utförs som statens arbete behövs utöver ett stödbeslut också ett avtal om statens arbete mellan staten och stödtagaren. Det färdigställda arbetet överläts till stödtagaren, som därmed ansvarar för de underhållsskyldigheter eller andra förpliktelser och kostnader som arbetet senare medför. Stödtagare enligt 1 mom. kan i praktiken i allmänhet vara ett vattentjänstverk eller en kommun, men eventuellt också andra sammanslutningar eller samfund som svarar för vattentjänsterna.

Enligt 2 mom. skall den regionala miljöcentralen ingå avtalet på statens vägnar, men om stödet överstiger 2 000 000 euro skall den regionala miljöcentralen dock bemyndigas att ingå avtal av vederbörande ministerium.

I avtalet skall enligt 3 mom. fastställas de avtalsslutande parternas uppgifter och ansvar vid genomförandet av projektet och i samband med efterföljande åtgärder samt detaljer om överlåtelsen av det färdiga arbetet och de villkor som skall iakttas efter överlåtelsen.

4 kap. **Särskilda bestämmelser och ikraftträdandet**

14 §. *Datasystem.* Enligt paragrafen skall den regionala miljöcentralen lagra behövliga uppgifter om ansökningarna om understöd, stödbesluten och genomförandet av de åtgärder som stöds i det datasystem som upprätthålls inom miljöförvaltningen. Paragrafen motsvarar 5 § förordningen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder, som föreslås upphävd. I nämnda paragraf har underhållet av datasystemet tillskrivits Finlands miljöcentral. Enligt lagen om miljöförvaltningen (55/1995) kan uppgiften också påföras någon av de regionala miljöcentralerna.

15 §. *Närmare bestämmelser.* I paragrafen ingår ett bemyndigande enligt vilket närmare bestämmelser om de åtgärder som skall stödas, villkoren för stödbeslut och de omständigheter som skall ingå i avtal om statens arbete kan vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet. 16 §. *Ikraftträdande.* Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2005.

Den föreslagna lagen om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder ersätter lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder samt statsrådets beslut om statens vatten- och avloppsarbeten. Samtidigt upphävs förordningen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder.

2. **Särskilda bestämmelser**

Verkställandet av den föreslagna lagen förutsätter utfärdande av närmare bestämmelser. Enligt 15 § den föreslagna lagen bemyndigas statsrådet att vid behov genom en förordning utfärda närmare bestämmelser om de åtgärder som kan stödas, villkoren för stödbeslut och de omständigheter som skall ingå i avtal om statens arbete. En eventuell förordning bereds först enligt de behov som påvisas av de praktiska erfarenheterna av tillämpningen av lagen.

3. **Ikraftträdande**

Stödet enligt den föreslagna lagen finansieras med anslag som beviljas i statsbudgeten således är det praktiskt att koppla lagens ikraftträdande samman med budgetåret. Med iakttagande av tidtabellen för beredningen av statsbudgeten kunde den föreslagna lagen för första gången beaktas vid beredningen av statsbudgeten för år 2005. Därför föreslås lagen träda i kraft från början av år 2005.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder med anslag som i statsbudgeten beviljas för ändamålet. På vattentjänstunderstöd tillämpas dessutom statsunderstödslagen (688/2001).

Om inte annat föreskrivs någon annanstans, skall denna lag också tillämpas när vatten- och avloppsåtgärder stöds med medel ur Europeiska gemenskapens strukturfonder eller med andra medel från Europeiska gemenskapen.

2 §

Stödformer

Vatten- och avloppsåtgärder kan stödas genom att understöd beviljas för ändamålet (*vattentjänstunderstöd*) eller genom att åtgärderna utförs som statens arbete.

När vatten- och avloppsåtgärder utförs som statens arbete, ansvarar staten för utförandet och deltar tillsammans med stödtagaren i kostnaderna för åtgärderna.

3 §

Åtgärder som skall stödas och stödtagare

Med vatten- och avloppsåtgärder avses i denna lag åtgärder som betjänar vattenförsörjningen i samband med bosättning eller i samband med närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med bosättning, dvs. be-

dande, behandling och leverans av vatten för användning som hushållsvatten, samt avledande och behandling av avloppsvatten medräknat behandling och utnyttjande av det slam som därvid uppstår.

Stöd kan beviljas vattentjänstverk som avses i lagen om vattentjänster (119/2001) eller annan sammanslutning eller samfund som har grundats för vattenförsörjning och avloppshantering eller samkommuner eller kommun för vatten- eller avloppsåtgärder som syftar till att

1) åstadkomma regionalt samarbete inom vattentjänsterna,

2) trygga vattentjänsterna i speciella situationer,

3) skapa i 1 § lagen om vattentjänster avsedda vattentjänster i landsbygdsamhällen och på glesbygden, eller att

4) förebygga förorening av yt- och grundvatten eller förbättra yt- och grundvattnets tillstånd.

Vattentjänstunderstöd kan dessutom beviljas ägare eller innehavare av bebyggd fastighet så som bestäms i 6 §.

4 §

Allmänna förutsättningar för stödjande

För att vatten- och avloppsåtgärder skall kunna stödas förutsätts att

1) åtgärderna av ekonomiska skäl, sanitära skäl, miljöskyddsskäl eller andra därmed jämförbara orsaker skall anses behövliga,

2) för åtgärderna har utarbetats en plan där kommunens plan för utvecklande av vattentjänsterna och den regionala översiktsplanen för vattentjänsterna har beaktats,

3) tillräcklig behandling av avloppsvatten säkerställs vid stödjande av vattenförsörjning och att även vattenförsörjningsaspekter beak-

tas tillräckligt vid stödjande av avledande och behandling av avloppsvatten, och att

4) kostnaderna för åtgärderna är skäligen jämfört med de fördelar som uppnås genom dem.

För beviljande av stöd förutsätts utöver vad som sägs i 1 mom. att de kostnader för vilka stöd beviljas inte täcks med avgifter som tas ut för vattentjänsterna.

För beviljande av stöd förutsätts utöver vad som sägs i 1 och 2 mom. att understödstagaren eller mottagaren av statens arbete, med beaktande av hur omfattande och krävande åtgärden är, har förutsättningar att själv ansvara för utförandet av åtgärden och uppfyllandet av de förpliktelser som följer efter utförandet.

5 §

Stödbeslut

Beslut om beviljande av stöd enligt denna lag fattas av den regionala miljöcentralen inom ramen för de anslag som jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet beviljat den för detta ändamål.

Utöver vad som i 11 § statsunderstödslagen bestäms om innehållet i understödsbeslut skall i understödsbesluten uppställas behövliga villkor för understödstagaren vilka gäller inledande, utförande och slutförande av åtgärderna.

2 kap.

Vattentjänstunderstöd

6 §

Vattentjänstunderstöd som beviljas ägare eller innehavare av fastigheter

Ägaren eller innehavaren av en bebyggd fastighet kan beviljas vattentjänstunderstöd endast om allmänna stödförutsättningar enligt 4 § föreligger och

1) fastigheten används för permanent boende;

2) fastighetens används för näringsverksamhet som idkas i samband med permanent boende och som ur vattentjänstsynpunkt kan jämföras med det eller

3) på fastigheten ligger en allmän byggnad som ur vattentjänstsynpunkt kan jämföras med permanent boende.

Ägaren eller innehavaren av en fastighet kan beviljas vattentjänstunderstöd för anslutning av fastigheten till vattentjänstnätet. Ägaren eller innehavaren av en fastighet som är belägen inom vattentjänstverkets verksamhetsområde kan beviljas vattentjänstunderstöd endast om byggandet av vatten- och avloppsanordningarna på fastigheten ända fram till förbindelsepunkten annars skulle medföra exceptionellt stora kostnader för ägaren eller innehavaren av fastigheten.

Vattentjänstunderstöd kan också beviljas en ägare eller innehavare av en fastighet för egen vattenförsörjning eller avledande eller behandling av avloppsvatten på fastigheten, om det på grund av fastighetens läge inte finns förutsättningar för att ansluta fastigheten till vattentjänstverkets eller fastigheternas gemensamma ledningsnät.

7 §

Godtagbara kostnader vid beviljande av vattentjänstunderstöd

Sådana kostnader för åtgärder för vilka vattentjänstunderstöd kan beviljas är kostnader för planering och utförande av vatten- och avloppsåtgärder samt kostnader för utredningar som behövs för dessa. Som godtagbara kostnader betraktas dock inte kostnader för underhåll av vatten- och avloppsanordningar.

Sådana anläggningar och konstruktioner för utförande av vatten- och avloppsåtgärder enligt 1 mom. för vilka vattentjänstunderstöd kan beviljas är vattentjänstverks ledningsnät och övriga vatten- och avloppsanordningar samt vatten- och avloppsanordningar som behövs vid en enskild fastighets eller flera fastigheters gemensamma åtgärd, bortsett

från vattenledningar och avlopp inne i byggnaden.

8 §

Vattentjänstunderstödet andel av kostnaderna för en åtgärd

Vid fastställande av den andel som vattentjänstunderstödet utgör av de godtagbara kostnaderna för en åtgärd skall hänsyn tas till åtgärdens allmänna nytta för hälsan, säkerheten och vattenskyddet samt åtgärdens inverkan på de avgifter som tas ut för vattentjänsterna eller på de övriga kostnaderna för fastigheten.

Vattentjänstunderstödet andel kan uppgå till högst 30 procent av de godtagbara kostnaderna för åtgärden. Av särskilda skäl kan understödets andel dock uppgå till högst 50 procent av de godtagbara kostnaderna.

Det sammanlagda beloppet av vattentjänstunderstöd och annat statligt stöd som beviljas för en åtgärd får inte överstiga 75 procent av de godtagbara kostnaderna för åtgärden.

I fråga om understöd som beviljas ur Europeiska gemenskapens strukturfonder eller av andra medel från gemenskapen bestäms understödets andel av de godtagbara kostnader- na enligt vad som därom föreskrivs särskilt.

9 §

Ansökan om understöd

Kungörelse av att vattentjänstunderstöd står att söka utfärdas av den regionala miljöcentralen.

Ansökan skall tillställas den regionala miljöcentralen innan en åtgärd som stöds vidtas.

Till ansökan skall fogas en för åtgärden utarbetad plan som innehåller kostnadsförslag, finansieringsplan och tidtabell för åtgärden samt behövliga utredningar för bedömandet av att förutsättningarna för beviljandet av stödet uppfylls.

Den regionala miljöcentralen skall vid behov begära den berörda kommunens utlåtande om åtgärden.

10 §

Utbetalning av vattentjänstunderstöd

Vattentjänstunderstöd kan betalas till understödstagaren i en post efter det att arbetet har utförts på ett godtagbart sätt och kostnaderna har förfallit till betalning. Om den myndighet som beviljat vattentjänstunderstödet anser det ändamålsenligt, kan understödet också betalas i högst tre poster i den takt som arbetet fortskrider och enligt kostnadernas fördelning med avseende på tiden. Den sista posten, som skall utgöra minst 20 procent av det beviljade beloppet, betalas efter det att arbetet har slutförts på ett godtagbart sätt så att det uppfyller de villkor som anges i beslutet om beviljande av understöd och redovisningen har granskats.

3 kap.

Statens arbeten

11 §

Godtagbara kostnader för åtgärder som utförs som statens arbete

Sådana kostnader för åtgärder som utförs som statens arbete för vilka stöd kan beviljas är arbets- och materialkostnader samt sådana kostnader under tiden för åtgärden som för- anleds av förpliktelser som grundar sig på författningar eller tillstånd.

12 §

Stödets andel av kostnaderna för åtgärder som utförs som statens arbete

Vid fastställande av stödets andel av de godtagbara kostnaderna för en åtgärd skall hänsyn tas till åtgärdens allmänna nytta för säkerheten, hälsan och vattenskyddet samt åtgärdens inverkan på de avgifter som tas ut för vattentjänsterna.

När en åtgärd utförs som statens arbete kan stödets andel uppgå till högst 50 procent av

de godtagbara kostnaderna för projektet. Av särskilda skäl kan stödets andel dock uppgå till högst 75 procent av de godtagbara kostnaderna.

I fråga om stöd som beviljas ur Europeiska gemenskapens strukturfonder eller av andra medel från gemenskapen bestäms stödets andel av de godtagbara kostnaderna enligt vad som därom föreskrivs särskilt.

13 §

Avtal om statens arbete

Innan statens arbete inleds skall det mellan staten och stödtagaren ingås ett avtal om utförande av åtgärden och överlåtandet av arbetet till stödtagaren.

Den regionala miljöcentralen ingår avtalet på statens vägnar. Om det statliga stödet överstiger 2 000 000 euro skall den regionala miljöcentralen dock bemyndigas av vederbörande ministerium att ingå avtal.

I avtalet fastställs de avtalsslutande parternas uppgifter och ansvar vid genomförandet av projektet, det förfarande som skall tillämpas när arbetet överläts samt de villkor som skall iakttas efter överlåtelsen.

4 kap.

Särskilda bestämmelser och ikraftträdande

14 §

Datasystem

Den regionala miljöcentralen lagrar behövliga uppgifter om ansökningarna om understöd, stödbesluten och genomförandet av de åtgärder som stöds i det datasystem som upprätthålls inom miljöförvaltningen.

15 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om de åtgärder som kan stödas, villkoren för stödbeslut och de omständigheter som skall ingå i avtal om statens arbete.

16 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

Genom denna lag upphävs lagen den 18 januari 1980 om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980) jämte ändringar samt statsrådets beslut av den 12 december 1985 om statens vatten- och avloppsarbeten (976/1985) jämte ändringar.

Helsingfors den 5 mars 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister *Juha Korkeaoja*